

Sygn. akt II C 1409/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : SSO Katarzyna Jakubowska – Pogorzelska

Protokolant: Paulina Goździk

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2013 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko E. S. i K. C.

o uznanie czynności za bezskuteczne

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda A. K. umowę sprzedaży lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. (KW (...)) zawartą w dniu 1 marca 2011 roku za Repertorium A- (...) pomiędzy dłużnikiem P. S. a E. B., celem zaspokojenia wierzytelności przysługującej A. K. stwierdzonej nakazem zapłaty wydanym w dniu 30 czerwca 2004 roku przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Wydział II Cywilny w sprawie o sygn. II Nc 5590/04
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie
3. zasądza od pozwanej E. S. na rzecz powoda A. K. kwotę 3.172 zł (trzy tysiące sto siedemdziesiąt dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu
4. zasądza od powoda na rzecz pozwanej K. C. kwotę 2.417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu
5. nakazuje zwrócić na rzecz powoda ze Skarbu Państwa- Kasa Sądu Okręgowego Warszawa- Praga w Warszawie kwotę 2.570 zł (dwa tysiące pięćset siedemdziesiąt złotych) tytułem nadpłaconej opłaty sądowej

Sygn. akt II C 1409/11

UZASADNIENIE

Powód A. K. po rozszerzeniu powództwa wniósł 1/ o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w W. przy ulicy (...) zawartej w formie aktu notarialnego za numerem repertorium Rep. A Nr (...) w dniu 1 marca 2011 roku w W. pomiędzy E. B. (S.) a P. S. oraz 2/ o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w W. przy ulicy (...) zawartej w formie aktu notarialnego za numerem repertorium Rep. A Nr (...) w dniu 15 lutego 2012 roku w W. pomiędzy K. C. a E. B. (S.). Dla przedmiotowej nieruchomości Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) (pозew k. 1-5, modyfikacja pierwotnego żądania k. 113-116, stanowisko zajęte na rozprawie k. 230).

Pozwana E. B. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów sądowych. Zajmując stanowisko w sprawie, pozwana podniosła, iż zarzuty powoda należy uznać ze czysto hipotetyczne, ponadto powołała się na zbycie przez siebie lokalu na rzecz K. C. (k. 95, k. 98, stanowisko zajęte na rozprawie k. 233).

Postanowieniem z dnia 8 stycznia 2013 roku na wniosek powoda Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanej K. C. (postanowienie k 124). Pozwana K. C. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w stosunku do niej w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana podniosła, iż w stosunku do niej nie zachodzą przesłanki opisane w art. 527 § 1 i nast. k.c., w tym także przesłanki art. 531 § 2 k.c. (odpowiedź na pozew k. 147, k. 198, stanowisko zajęte na rozprawie k. 230).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest wierzycielem P. S. w związku z niezapłaconą usługą serwisowo naprawczą samochodu S. (...). Nakazem zapłaty z dnia 30 czerwca 2004 roku wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy dla Warszawy – Pragi w Warszawie nakazał P. S. aby zapłacił powodowi kwotę 7 166,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 listopada 2003 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Na wniosek powoda nakaz został zaopatrzonej w klauzulę wykonalności w dniu 22 kwietnia 2005 roku a Komornik sądowy przy Sądzie przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe wszczął egzekucję z majątku dłużnika, obejmującego nabyty w drodze dziedziczenia lokalu mieszkalny położony w W. przy ulicy (...) dla którego Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) (nakaz zapłaty k 10, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k 9, k. 20, odpis z księgi wieczystej k 13-14, wyrok zaoczny z 10.12.2008r. w sprawie IV K 2671/06 k 37, przesłuchanie powoda k 233-234). W toku postępowania egzekucyjnego okazało się, że przedmiotowa nieruchomość została w dniu 1 marca 2011 roku zbyta przez dłużnika na rzecz jego żony E. B. (S.) na mocy umowy sprzedaży zawartej w W. w formie aktu notarialnego Repertorium A- (...) (umowa sprzedaży k. 80-84, odpis z księgi wieczystej k 22-30, przesłuchanie powoda). Pomiędzy małżonkami od początku małżeństwa obowiązywał ustrój rozdzielności majątkowej, wprowadzony umową majątkową zawartą w dniu 30 maja 2008 roku w W. za Rep. A - (...) (k 107-108). Dłużnik nie posiadał innego majątku poza zbytym lokalem, nie był nigdzie zatrudniony, nie prowadził działalności gospodarczej. Wobec braku majątku dłużnika postanowieniem z dnia 10 października 2012 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie umorzył postępowanie egzekucyjne (postanowienie k. 117, przesłuchanie pozwanej E. S. k 234-236).

Po wszczęciu niniejszego postępowania, pozwana E. B. w dniu 4 listopada 2011 roku zawarła z K. C. przedwstępną umowę sprzedaży przedmiotowego lokalu. Przy podpisaniu umowy został wręczony zadatek na rzecz sprzedającego w wysokości 50 000 zł. Umowa przyrzeczona miała być zawarta w terminie do dnia 30 stycznia 2011 roku (umowa przedwstępna k 153-156). Do zawarcia umowy przyrzeczonej sprzedaży doszło w dniu 15 lutego 2012 roku na mocy aktu notarialnego Rep. A Nr – (...). Strony umowy ustaliły cenę nabycia nieruchomości na kwotę 158 000 złotych, która to kwota została w całości uiszczona przez pozwaną K. C. na rachunek bankowy sprzedającej. Powyższa kwota w części obejmującej kwotę 108 000 zł pochodziła z kredytu bankowego. Pozwanych nie łączą żadne stosunki osobiste, nie znały się przed dokonaniem transakcji, a pozwana K. C. powzięła informację o ofercie sprzedaży za pośrednictwem internetu (umowa sprzedaży k. 157-161, wydruki ofert k 203-219, umowa o kredyt k 220-227, przesłuchanie pozwanej K. C. k 236-237, przesłuchanie pozwanej E. S. k 234-236).

Po zawarciu umowy przyrzeczonej pozwana E. S. na prośbę męża dokonała na rzecz powoda przelewu kwoty 7 168,18 zł z tytułu należności głównej wynikającej z tytułu wykonawczego (potwierdzenie przelewu k 145, przesłuchanie pozwanej E. S. k 234-236).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych znajdujących się w aktach postępowań sądowych i egzekucyjnych oraz złożonych do akt niniejszej sprawy, jak również niekwestionowanych co do zgodności z oryginałami kserokopii dokumentów. Dowody te były spójne, logiczne, uzupełniały się wzajemnie, nie pozostawiając wątpliwości co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd w całości dał wiarę

zeznaniom powoda oraz pozwanej K. C. jako zgodnym ze zgromadzonymi dokumentami. Na wiarę jedynie częściowo zasługiwały natomiast zeznania pozwanej E. S., która w przypadku niewygodnych z punktu widzenia jej interesów pytań zasłaniała się niepamięcią lub niewiedzą. W ocenie Sądu wynikało to z chęci ukrycia niekorzystnych faktów i uniknięcia odpowiedzialności względem wierzyciela jej męża. Pozwana nie wykazała, że dysponowała środkami finansowymi na zakup mieszkania od męża, spłaty kwoty 7 168,18 zł na rzecz wierzyciela męża dokonała na prośbę męża bezpośrednio po zawarciu umowy przedwstępnej i po otrzymaniu zadatku od K. C., co świadczy o braku zapłaty przez nią na rzecz męża ceny nabycia na podstawie umowy z 1 marca 2011 roku i zawarciu umowy w celu ukrycia majątku przez dłużnika. Zauważyć także należy, że w akcie notarialnym z dnia 1 marca 2011 roku strony umowy potwierdziły jedynie, iż do zapłaty ceny doszło przed podpisaniem aktu, brak było natomiast urzędowego potwierdzenia faktu przekazania środków pieniężnych w obecności notariusza.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części w jakiej powód domagał się uznania za bezskuteczną umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. (KW (...)) zawartej w dniu 1 marca 2011 roku (Rep. A - (...)) pomiędzy dłużnikiem P. S. a pozwaną E. S. (B.).

Podstawą zgłoszonego żądania był art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 527 § 3 k.c. zgodnie z którymi gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (§ 3).

Do przesłanek warunkujących skorzystanie przez wierzyciela z ochrony przewidzianej w art. 527 § 1 k.c. należą: istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności; dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; dokonanie przez dłużnika tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; działanie osoby trzeciej w złej wierze. W sprawie niniejszej nie budziło wątpliwości, iż powodowi przysługuje względem P. S. wierzytelność, która została stwierdzona tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Pragi w Warszawie zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 22 kwietnia 2005 roku (sygn. akt II Nc 5590/04), jak również, że w wyniku umowy sprzedaży nieruchomości (lokalu mieszkalnego) położonej w W. przy ulicy (...) pozwana uzyskała korzyść majątkową w postaci prawa własności do przedmiotowej nieruchomości. Spór między stronami dotyczył natomiast tego, czy P. S. zbywając nieruchomość na rzecz swej żony E. B. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela oraz czy pozwana E. B. o takim działaniu dłużnika wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W przypadku gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.). Sytuacja taka miała miejsce w niniejszej sprawie skoro doszło do sprzedaży nieruchomości między małżonkami prowadzącymi wspólne gospodarstwo domowe. W tym wypadku wierzyciel zwolniony był więc z obowiązku dowodzenia świadomości pozwanej E. S. co do działania dłużnika w celu pokrzywdzenia wierzyciela. Pozwana nie przedstawiła żadnych przekonujących dowodów, które mogły by powyższe domniemanie obalić, w szczególności nieprzekonujące były jej zeznania.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie budziło także wątpliwości, że umowa sprzedaży z dnia 1 marca 2011 roku spowodowała pokrzywdzenie wierzyciela. Niewypłacalność dłużnika oznacza taki stan majątku, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Dla

skorzystania przez wierzyciela z akcji pauliańskiej wystarczy wykazanie, że niemożliwe okazało się, wobec stanu majątku dłużnika, zaspokojenie wierzyciela. Natomiast warunkiem uwzględnienia powództwa opartego na art. 527 § 1 k.c. jest istnienie stanu pokrzywdzenia wierzyciela na dzień orzekania w sprawie wszczętej takim powództwem (zob. wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000r., III CKN 554/98, LEX nr 52736, wyrok SN z dnia 19 lutego 2010r., IV CSK 303/09). Jak zostało w niniejszej sprawie ustalone, postępowanie egzekucyjne wszczęte z wniosku powoda (wierzyciela) przeciwko dłużnikowi P. S. zostało umorzone, bowiem nie ustalono majątku dłużnika co do którego można by było prowadzić skuteczną egzekucję. Także z zeznań pozwanej E. S. wynika, że jej małżonek nie jest nigdzie zatrudniony, nie prowadzi działalności a zbyte mieszkanie stanowiło jego jedyny majątek. Postępowanie nie wykazało, ażeby faktycznie uzyskał on od małżonki zapłatę ceny nabycia i aby przeznaczył ją na zwolnienie się od jakichkolwiek zobowiązań. Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, iż zbycie przez dłużnika własności nieruchomości będącej jedynym jego składnikiem majątkowym uniemożliwiło skuteczne prowadzenie egzekucji przeciwko niemu, a tym samym spowodowało pokrzywdzenie wierzyciela.

Dodatkowo wskazać należy, że pomimo dalszego zbycia nieruchomości przez pozwaną E. S. pozostaje ona legitymowana biernie do występowania w procesie a fakt dalszej sprzedaży pozostaje bez wpływu na możliwość domagania się przez wierzyciela uznania tej czynności za bezskuteczną. Za ugruntowane należy uznać stanowisko, zgodnie z którym odpłatne zbycie przez osobę trzecią w toku sprawy wytoczonej na podstawie art. 527 k.c. przedmiotów majątkowych objętych zaskarżoną czynnością dłużnika nie czyni powództwa ze skargi paulińskiej bezprzedmiotowym bowiem mimo zbycia przedmiotu może uzasadniać roszczenie wierzyciela o zwrot korzyści uzyskanych przez osobę trzecią w wyniku zbycia na podstawie art. 405 k.c. lub też roszczenie o zasądzenie od osoby trzeciej odszkodowania na podstawie art. 415 k.c. jednak warunkiem żądania przez wierzyciela zasądzenia zapłaty od osoby trzeciej jest uprzednie uzyskanie prawomocnego wyroku w której czynność dłużnika z osoba trzecią zostanie uznana za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela (wyrok SN z 24.02.2011r III CZP 132/10 OSNC 2011/10/112, wyrok SN z 25.10.2012r I CSK 139/12 Lex 1274944, wyrok SN 27.02.2004r V CK 272/03, z 30.09.2004r IV CK 30/04, z 3.02.2005r II CK 412/04, z 27.01.2006r III CSK 120/05, 12.06.2008 III CZP 55/08). Kończąc tę część rozważań należy przywołać pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30.09.2004r. (IV CK 30/04 Lex 188480) co do tego, że wierzyciel nie traci prawa do żądania uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej z jego pokrzywdzeniem przez dłużnika z osobą trzecią w wypadku, gdy osoba trzecia rozporządziła odpłatnie uzyskaną korzyścią na rzecz osoby działającej w dobrej wierze. Odmienny pogląd niezasadnie wiązałby skargę z przedmiotem, który zbył dłużnik, i w razie jego dalszego zbycia pozbawiałby ją całkowicie znaczenia prawnego. Dla pozbawienia wierzyciela jego uprawnienia wystarczyłoby bowiem dalsze zbycie rzeczy osobie w dobrej wierze.

Odnosząc się do kwestii częściowej zapłaty obejmującej kwotę główną, dokonanej na rzecz wierzyciela przez pozwaną w dniu 12.12.2011r., to stwierdzić należy, że nie doprowadziła ona do zwolnienia od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela na podstawie art. 533 k.c. zważywszy, że nakaz zapłaty opiewał na kwotę 7 166,18 zł z odsetkami od dnia 26.11.2003r. Do dnia zapłaty odsetki stanowiły kwotę porównywalną z należnością główną, a zatem wierzycielność powoda nie została zaspokojona w całości, jak również brak jest majątku dłużnika, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie.

Powództwo podlegało natomiast oddaleniu stosunku do K. C., która została pozwana w związku z zawarciem kolejnej umowy z dnia 15.02.2012 r. pomiędzy E. S.a K. C.. Podstawą prawną zgłoszonego w tym zakresie żądania był art. 531 § 2 k.c., zgodnie z którym wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne. Jak wynika z tego przepisu do uwzględnienia powództwa konieczne jest wykazanie przez wierzyciela dodatkowych przesłanek, w postaci wiedzy kolejnego nabywcy (pозwanego) o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności za bezskuteczną, czyli działania przez nią w złej wierze albo też nabycia przedmiotu nieodpłatnie. Chodzi tu o wiedzę rzeczywistą, i nie jest wystarczające, że dalszy nabywca powinien, przy zachowaniu należytej staranności, wiedzieć o tych okolicznościach (zob. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002r., V CKN 1446/00, postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 kwietnia 2012r., I ACz 711/12).

W ocenie Sądu, twierdzenia powoda co do istnienia złej wiary po stronie pozwanej K. C. należy uznać za nie poparte żadnymi dowodami. Tym samym, w oparciu o materiał dowodowy zebrany w toku niniejszego postępowania, stwierdzić należy, iż powód nie wykazał ażeby pozwana K. C. nabywając lokal od E. S. wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną. W tym miejscu należy odwołać się do poczynionej wyżej oceny materiału dowodowego i zeznań pozwanej K. C.. W tym stanie rzeczy powództwo wytoczone przeciwko K. C. podlegało oddaleniu.

W punkcie 3 wyroku Sąd zasądził od pozwanej E. S.(B.) na rzecz powoda kwotę 3 172 (trzy tysiące sto siedemdziesiąt dwa) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 kpc. Na powyższą kwotę składała się należna opłata sądowa, wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbową od pełnomocnictwa. W ocenie Sądu prawidłowo ustalona wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie winna odpowiadać wysokości wierzytelności przysługującej powodowi wobec dłużnika na datę wniesienia pozwu (7 166 zł kwota główna + 7 000 zł odsetki do daty zapłaty), nie zaś wartości lokalu, jak podał to powód. W związku z powyższym należało skorygować wysokość opłaty należnej od każdego z roszczeń skierowanych w stosunku do obu pozwanych a wynikającą stąd nadpłatę zwrócić na rzecz powoda w oparciu o art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (pkt. 5 wyroku). Także zarządzeniem z dnia 18.06.2013r uchylono zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia opłaty od rozszerzonego pozwu. Uprzednio wydane zarządzenie opierało się bowiem na błędnym wskazaniu przez pełnomocnika powoda wartości przedmiotu sporu opiewającego na kwotę 80 000 zł.

W punkcie 4 wyroku Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej K. C. kwotę 2 417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 kpc. Na wskazaną sumę kosztów procesu składa się zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2 400 złotych - plus 17 złotych opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (§ 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu / Dz. U. 2013 poz. 461 tekst jednolity).